

Изнова замишљена стварноси

Ако би се књиге које читамо узајамно везивале као до-мине, онда би другу с првом једначио шарм, грациозност и дестилисаност.

Тако и тиме, отприлике, припајају *Пејзажи невидљиво̄* Тање Крагујевић уз Вујчићева *Прејознавања*. Њену дванаесту песничку књигу (КОВ, Вршац 2001) ваља читати, најпре, као поетски коментар прећутаних, „слободно доцртаних” или перифрастично наговештених предмета и пејзажа – река, цветова, тврђава, капија, пушкарница, свадбених капа, чизама, оружја, накита, детаља на фрескама. Дакако, реално се претапа у иреално, физичко у духовно и душевно, говор о стварима у говор о људима, љубави, сновима, младости, старењу, успоменама. Трепет, цвркулт, амарилисов цвет, вилин коњиц, бисерна наушница, покривач од камиље длаке, гривна од кинеског сребра – свеједно да ли као мотив или као метафора – поднебље су ове поезије. Она је сва у фином везу асоцијација и тананом, чипкастом језику.

Не можемо а да, успут, не успоставимо једну (макар овлашну) типологију. Постоје у поезији громовници и горолонници, профети и трибуни, горосече, минери. Постоје, знамо, и тихи песници. Тихи нису увек и танани. А Тања Крагујевић је управо таква, тиха и танана. Свилопреља. Генолошки, њен вербални вез је својом виртуозном лакоћом хомологан вињети у ликовној и капричу у музичкој уметности. Тек последњи циклус, *Ноћни косач*, пре обасјава својом дубином неголи лепршавошћу.

Првом читању, својеврсном унутрашњем монологу, дописујем друго, позније и „умудреније”. Сетно свестан „... немоћи пред непроцењивошћу / онога што се не може понети”, знам да ни себи ни другоме никад нећу стићи да довољно нагласим драгоценост неких песничких јавки, које многим промичу у овим „раздобљима невремена”. Стога указујем на само два експресивна виси *Пејзажа невидљиво̄*.

Први је у знаку семантичке и афективне омаглице, „стакласте вејавице / што брише границу спољашњег и унутарњег”. То су слике које, наслућујући невидљиве везе међу

стварима и бићима, истовремено откривају и „унутарњу страну речи”. Тако осветљена, и тако упослена, и најобичнија реч у песми Тање Крагујевић постаје чудесна – попут оног гласа „што још нигде / није срео слушаоца”, оног сланика „са дном од пепела / и од молитве”, или оне ноћи „што се спушта / са мирисом далеког драгог / у костима”.

Други семантичко-стилски обрис *Пејзажа невидљиво̄* је бриткији, опорији. Говор је згуснут у слику која с подједнаком продорношћу зрачи конкретним и универзалним смислом. Такав је, рецимо, завршни исказ четвртог сегмента *Ноћно̄ косача*, у којем рој претходних призора и кадрова налази свој поетски резиме: „Збијен у кап смоле / на окресаној грани стабла / живот зна да само у њему / као у светлосној епрувети / из које лисна петељка лизне крв // почива живот.”

То издизање слике на степеник више реалности остварено је у песмама овог поетичког круга с фасцинантном, анатомском прецизношћу, готово невиђеном у поезији овог језика. При чему оба говорна плана, дословни и тропични, домашују највишу меру претањености. Нек као доказ послужи осма песма *Ноћно̄ косача*, лепша и дубља при сваком новом читању: „Шуме утопљенице / уз само сечиво воде / располажу предсмртним моћима / да листове тополе / не приметним покретом ваздуха / преокрену са стране у боји тавне маслине / на ону фиктивну и готово би се рекло / од живог сребра исплетену // што изненада / и натопљени брид копна / и неразумност одроњеног строја / шумских младица / одигне на суво // На спасоносни степеник / изнова замишљене стварности.”

Разговор о поезији, међутим, начелно је безграничан. Тако би треће читање могло одгонетати тајну архитектонике ове књиге, саздане од шест циклуса, који увек садрже по дванаест песама, што би морало – у дискретном дослуху с мотивиком – наводити на помисао о албуму, календару, хороскопу. Или би се, с једнако јаким разлогом, питало о међуодносу трију великих мистерија – времена, дисања, путовања (добима и просторима) – које деликатно тематизује ово песништво. Није, наравно, од најмањег значаја и дражи моменат сродства. Рецензент (Н. Шапоња) помиње Наста-

сијевића, Попу и Павловића. С једнаком убедљивошћу намећу се и сећања на суптилну продуховљеност Ивана Лалића и сеновиту маштовитост Александра Ристовића.

На самом крају, уздах муке и олакшања: колико је од српске стварности лепша и *сйварнија* српска поезија!